

КАЙ РИДЕМАН
ОГЪН И ЖУПЕЛ ЗА ГЪОТЕ И
ШИЛЕР

Превод от немски: Цветана Делибалтова, 1988

chitanka.info

— Сигнатура? — попита Карола.

Катя само кихна. Очевидно носът ѝ отново се беше напълнил с прах. Това беше нещо обикновено, откакто хората от службата за почистване идваха само веднъж месечно.

— Т 15 п 3 ДЛ — каза най-накрая тя и отвори книгата. Паднаха няколко откъснати страници. Но тайно тя сякаш беше предвидила това и със сръчно движение ги улови, без да загуби равновесие на високата стълба.

— Лео Перуц, сигнатура Т 15 п 3 ДЛ — повтори тихо Карола, като отбеляза нещо в тефтерчето си. — Трябва да я вземем. Нали това беше любимата книга на Ким?

Катя кимна. Тъмнорусата ѝ коса се развя във въздуха.

— Да я вземем — потвърди тя, скочи от стълбата и внимателно постави книгата при другите, които лежаха на едно от бюрата.

Купчината непрекъснато растеше. В бледата неонова светлина Кафка лежеше до Е. Т. А. Хофман, Гьоте — до Шилер и Дьоблин. Книгите дори хвърляха сянка, защото не бяха запалени всички неонов лампи. За икономия на енергия понякога биваха издавани странни разпоредби.

— Е, и? — Катя изтърси праха от черния си пуловер, проточи врат и погледна въпросително Карола.

Тя бодна показалец в брадата си, постоя с леко разтворени устни и погледна купчината книги до Катя.

— Какво да правим — момичето стана нетърпеливо, — достатъчно ли е за днес, или да продължаваме?

Явно Карола искаше да отвърне нещо, когато Шлайермахер изписука. Малкото питомно зайче винаги усещаше първо, щом някой се доближеше до голямата стъклена междинна врата.

Карола вдигна вежди зад кръглите стъкла на очилата.

— Франк? — попита тя.

— Не — отвърна Катя, — той не идва по това време!

Двете се приближиха тихо до високата стъклена врата на библиотеката. Вляво до тавана се издигаха рафтовете с книги, вдясно бяха масите с посивелите от праха плотове. И понеже вратата беше в края на коридора, зад чекмеджетата на картотеките и кафеза на Шлайермахер, все още не можеха да видят кой е влязъл толкова късно.

— Дано не е Мюлер — рече Катя. Но тъй като в този момент се отвори вратата и защото всъщност само един човек освен тях имаше ключ, надеждата се оправда сравнително бързо.

— Мюлер — установи Карола, въздъхна и скри малкото червено тефтерче в джоба на широката си пола.

Катя поля бегониите и алпийските теменужки. В сухия въздух на библиотеката те не цъфтяха много, дори редовно поливани.

Карола се беше изправила с двамата мъже до шкафовете с картотеките: Мюлер, професор по литература в този семинар, и Майер-Биха, натоварен с промяната на структурата в целия факултет. Тримата разговаряха тихо. Катя можеше да разбере само отделни думи, но ѝ беше ясно за какво говорят. Компютърното съхранение на текста на всички книги вече беше приключило, единствено някои административно-технически проблеми трябваше да бъдат решени, за да се разформирова библиотеката и книгите ѝ да се продадат на публичен търг.

Очевидно Майер-Биха искаше да се увери за последен път за стадия на съответните подготовки, при случай още веднъж би разяснил и защитил своята концепция, въпреки това Карола пак щеше да му противоречи, а Мюлер — дипломатично да вмъква, редувайки „това е така“ и „но въпреки това“. В края на краищата за него винаги професурата му е поставена на карта. Затова няма да е много по-различно от досегашните посещения на натоварените от Сената. Затова Катя продължаваше да полива цветята на перваза на прозореца.

Беше хубава септемврийска вечер. Слънцето току-що бе залязло, но още не се беше стъмнило съвсем. Оттук, от четвъртия етаж, на четиринадесететажната философска кула, можеше да се види как последните червеникави слънчеви лъчи гаят медния купол на аулата. Катя погледна надолу към четириъгълния шадраван между зелените площи в двора, чу с едно ухо думите „покриване донякъде на разходите“, изречени от устата на Майер-Биха, и въздъхна. Тогава внезапно една черна сянка прелетя пред прозореца и изчезна в пропастта надолу.

— Второто за тази седмица! — помисли си Катя и откъсна едно жълто листо от любимата си алпийска теменужка.

— Вкарването на книгите в паметта улеснява работата значително, това отново бе потвърдено в последната експертиза на комисията — заяви Майер-Биха и закрачи в тясната пътечка между рафтовете.

— Както за преподавателите, така и за малцината студенти в този институт. Достъпът е по-лесен, разходите за обработка са по-ниски. И не забравяйте, че с парите, получени от разпродажбата, ще можем да подсигуририм финансово целия семинар за няколко години напред.

Той се спря, обърна се към Карола и Мюлер, поглади с ръка сакото на черния си костюм. Погледът му попадна на купчината с книги.

— Още ли работите над инвентаризацията във връзка с приключването? — попита той.

Катя остави каната с водата между две бегонии, тръгна към Майер-Биха, усмихна му се.

— Да — кратко отвърна тя, — всичко трябва да има ред, нали?

Тя погледна служителя с големите си кафяви очи, така че той продума тихо „разбира се“ и се изчерви.

— Своевременно ще ви бъде съобщено — продължи накрая, след като се съвзе — за точната дата на публичния търг. Надявам се, че парите ще могат да се оползотворяват още през следващата бюджетна година.

Той се обърна към Мюлер, като се мъчеше да придаде на лицето си енергичен израз.

— По този начин ще трябва най-напред да бъде разяснено всичко?! — каза той.

И когато другият кимна колебливо, той стисна още веднъж ръцете на Карола и Катя, хвърли последен поглед на рафтовете с книги и на празните маси и тръгна към стъклената врата. Мюлер го последва безмълвно. Все пак на Карола се стори, че забеляза как професорът вдигна някак извинително раменете си, преди да изчезне отново в тъмните безлюдни коридори на университета.

Двете момичета отново бяха сами. Отново беше така тихо, както преди. Автоматично се бяха изключили още две неоновии лампи.

— Междувпрочем... — започна Катя и посочи прозореца.

— Видях — отвърна Карола. — По-добре да продължим.

— С Пливие?

— С Пливие.

И Карола отново извади тефтерчето си, Катя довлече стълбата до съседния рафт с книги, потърси сред тях определено заглавие. Липсваха още няколко книги за големия огън.

До записаните студенти в семинара по литература!

С оглед на финансовото положение в момента на Факултета по литература и на рязко спадналия брой студенти факултетният съвет реши следното:

1. След прехвърляне на целия библиотечен фонд в паметта на компютъра семинарната библиотека ще бъде закрыта на 31.12.

2. Достъп до съхранените по този начин книги може да се получи веднага след тази дата в читателската зала на държавната и университетската библиотека. Устройства за четене могат да се вземат под наем от Факултета по физика. За копиране на необходимото, моля, отнасяйте се към библиотечния персонал.

3. Целият фонд на старата семинарна библиотека ще бъде продаден на публичен търг на дата, която ще бъде уточнена допълнително. Сумата от търга ще се използва за финансово осигуряване на семинара по литература.

4. След съкращаване на втората професура в семинара по литература единствено професор доктор В. В. Мюлер ще притежава правото да провежда изпити. Поради факта, че в момента може да бъде сформиран само един главен семинар, се разработва модифициран правилник за обучение. За влизането в сила на новия правилник ще бъде поставено съобщение на таблото за обяви.

5. Студентите, които са избрали философия като втора специалност, следва да се подчиняват на въведения вече извънреден вътрешен ред: след прекратяване на финансовата помощ от страна на фондацията „Астра“ философският семинар се разформира. Единствено

студентите, които още преди разформирването са насрочили за определена дата своя изпит, имат право да се явят на него за получаване на втора специалност. Умоляват се всички останали да изберат друга втора специалност и да се осведомят при отговарящия директор по учебната част по въпроса, дали е възможно да им се признае посещението на семинарните занятия по философия.

Говорителят на факултета

Събрали се бяха на газирани ябълков сок и френска музика: Катя, Карола и Льоберш, бившият втори професор по литература в семинара. Присъстваше и Шлайермахер: той непрекъснато трепереше в кафеза си, защото администрацията беше наредила нощем да се спира отоплението в библиотеката.

— Това, което ни липсва — рече Льоберш и отпи от ябълковия сок, — е истинският спонсор. Някой, който все още се интересува от хуманитарни науки. От литература. Точно от нас.

Карола кимна.

— С парите от търга няма да се оправят нещата, или?

Льоберш махна с ръка. Преди да продължи да говори, подаде на Шлайермахер солета, след това се облегна на стола си и въздъхна:

— Трябва да има спонсор. Някоя фондация, която ни подкрепя както другите институти. Например физиците са пълни с пари. На информатиката държавата отпуска невероятни суми. Само хуманитарните науки са зле с парите.

— Много малко са студентите — рече Катя.

— Точно! — отвърна Льоберш. — Никой вече не се интересува от литература, философия или нещо такова. Единствено шепата студенти, които искат да станат учители, или само онези, които смятат по-късно да я използват в професията си.

— С литературата не могат да се печелят пари и брутният национален продукт не се повишава — добави Катя и отпи голяма глътка сок.

— Стимулира се само онова, което носи печалби — потвърди бившият професор. — За икономиката, за напредъка, за висшите технологии на бъдещето. Но това знаем ние, знае го Мюлер, всъщност

знаят го всички. И всички само приказват, след това си стискат ръцете и казват: „Така е!“ Никой не върши нищо.

Карола се покашля и хвърли на Катя многозначителен поглед. Лъберш нищо не забеляза. Той тъкмо пиеше чашата си до дъно.

— Дали да не пишем на пивоварната? Години наред те подпомагаха философите. Изобщо без лична изгода.

— Сега имат футболен клуб — отвърна Карола.

Лъберш само въздъхна. А Шлайермахер изписука, защото вече никой не му даваше солети. За щастие Катя му беше оставила още две. След това всичко свърши и чашите бяха празни. Оставаше им само френската музика.

— В хладилника има още портокалов сок — каза бившият професор. — Утре имам важен разговор в едно издателство, ще водя преговори да ме вземат на работа.

— Като лектор? — попита Карола.

— Като коректор — каза Лъберш.

— Аха — додаде Катя.

Тримата станаха тихо, защото междувременно Шлайермахер изглеждаше задрямал, и бившият професор облече своята тъмносиня плетена жилетка.

Катя и Карола го изпратиха до вратата на малкото жилище. Минаха през дневната със старото бюро и много, много книги.

На вратата Лъберш се обърна още веднъж.

— Необходимо е да се намери спонсор — рече той. — Някак си трябва да обърнем вниманието на обществеността към себе си, да я запознаем с нашия проблем.

Този път покашля Катя, хвърли на приятелката си същия поглед с почти затворени очи, същия поглед, както преди на масата.

— Почакайте и четете вестника!

— И внимавайте за счупеното стъпало! Тук горе е изгоряла крушката! — извика Карола след него.

Лъберш потъна в мрака на коридора.

Двете видеокамери бяха инсталирани и проверени дали са в изправност. Прожекторите бяха включени. Касетофоните готови за старт. Всъщност всичко беше подготвено отлично.

Точно в средата между високата сграда на философския и новия център по естествени науки двете бяха построили своята пирамида. Книга по книга ги бяха донесли от скривалищата си в библиотеката, всички заглавия, записани в червеното тефтерче на Карола.

Перуц, Гъоте, Дъоблин, Шилер и всички други, които десетилетия наред бяха седели един до друг по библиотечните рафтове, сега лежаха един върху друг, подредени според сигнатурите. Те образуваха сръчно направена куха пирамида, която се издигаше в тъмното септемврийско небе. Беше топла пълнолунна нощ, очаквана от Катя и Карола.

Сега те стояха пред книжната пирамида, точно пред ниския вход, който бяха оставили. Той беше точно срещу кулата на философите. И точно срещу видеокамерите.

Катя държеше под мишница кафеза на Шлайермахер, Карола — една китара.

През последната седмица тя доста се беше упражнявала да свири, дори когато не ѝ оставаше много време след работата в библиотеката. Но все щеше да се справи с две-три песни.

— Носиш ли виното? — попита тихо Карола.

Катя кимна.

— В пирамидата е, всичко е там.

Всъщност те искаха да кажат още няколко обяснителни думи пред пуснатите камери, но не им хрумваше нищо подходящо за случая. Книгите говорят сами за себе си, беше казала Карола и Катя се беше съгласила с нея.

Беше 23 часът и 56 минути. Значи имаха още четири минути.

Кръглата луна светеше над тях в безоблачното черно небе и се оглеждаше във всички прозорци на четиринадесететажната сграда, която те наричаха кулата на философите. Изглеждаше, сякаш във всяко помещение свети лампа — както, тогава, преди много години, когато все още безброй студенти бързаха по тесните коридори на кулата.

— Наистина ли да вземем Шлайермахер с нас? — попита тихо Катя.

— Остави го вън. Той не е виновен за нищо — рече най-накрая тя.

Катя остави кафеза с библиотечното зайче до видеокамерите, разроши още веднъж пухкавата му гъста козина, подръпна му

мустачките.

— Всичко хубаво, Шлайермахер. Дано да намерят място и за тебе до компютрите си — промълви тя.

Шлайермахер размърда муцунка, защото една сълза го беше окапала. Катя стана бавно, отиде при Карола, погледна часовника си.

— Време е.

— Знаем — отвърна Карола, — нека си спестим песните.

Тя остави китарата встрани и щом светнаха двете червени лампички на видеокамерите, защото се беше включила автоматиката за запис, двете момичета пропъзяха през ниския отвор в книжната пирамида.

Беше доста тясно. Катя седна по турски отляво, между любимите си книги със сигнатури с Р и С, Карола си избра дясната страна при сигнатурите с Т. Пред нея имаше две чаши с вино, пакетче солети и алпийската теменужка на Катя. Отново ѝ беше пожълтяло едно листо. Някак и на двете им липсваше зайчето.

Катя размърда малкото си носле точно по начина, по който преди малко го беше направил Шлайермахер, когато му капна сълзата.

— Но по-рано книгите миришеха по-хубаво — продума тя.

— Това е от бензина — отвърна Карола, вдигна своето вино, чукна се с Катя и изпи чашата на един дъх. И Катя си изпи виното до края, откъсна жълтото листо от своята алпийска теменужка и извади кибрит от джоба на панталона си. Кутията малко се беше размекнала. Вероятно и затова беше виновен бензинът по дрехите ѝ.

— Нула часът и пет минути, точно по плана — каза Карола.

— Точно по плана — повтори Катя и драсна една клечка.

Стана хубав огън.

Публикувано в сп."Наука и техника", бр.41/1988 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.